

הצב והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

גליון מס' 14 • שנה א'

בס"ד • פרשת במדבר-הג השבועות תשפ"א

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת במדבר

וידבר ה' וכו' במדבר סיני. פירש"י מתוך חִיבתו לפניו מונה אותן כל שעה וכו'. והקשו המפרשים דהמנין אינו שייך לפסוק הזה אלא בפסוק שלאחריו, דכאן לא נזכר ענין המנין כלל. וי"ל בפרש"י ז"ל שכונתו להתחיל את הספר בענין חִיבתו של ישראל, שכן מצונו בכל חמשה חומשי תורה פתח הקב"ה דבריו בהזכרת חִיבתו של ישראל. בספר בראשית תחילת דיבורו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית. בספר שמות הדיבור הראשון הוא, ואלה שמות וכו' אעפ"י שמנאן בחייהן מנאן במיתתן להודיע חִיבתו שנמשלו לכוכבים. בספר ויקרא פתח, ויקרא אל משה וכו' לכל דברות ואמירות קדמה קריאה לשון חִיבה. ובספר דברים פירש אלה הדברים לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודו של 'ישראל'. דוק ותשכח. ולפיכך הקדים ופתח גם ספר במדבר בענין המנין שהוא מטעם חִיבתו של ישראל. וכדאמרו חז"ל בספרי הובא ברש"י לקמן פרשת בהעלותך (טו) עה"פ בחודש הראשון וגו' הנאמר בפסח שני דבאמת היה צריך להתחיל בפ' פסח שני שנאמרה בחודש הראשון ולמה לא פתח בזו מפני שהיא גנותן של ישראל שכל מ' שנה לא הקריבו אלא פסח זה בלבד, הרי לן דהתורה עצמה שניתנה סדר המקראות והקפידה לפתוח בשבח ובחיבתו של ישראל.

ויש להוסיף עוד טעם שייכות ענין חִיבתו של ישראל למנין חמשה חומשי תורה, דהנה איתא במדרש (ויק' פ"ב ד) הובא ברש"י פ' בהעלותך (ה טו) עה"פ ואתנה את הלוי וגו' מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל וגו' ולכפר על בני ישראל וגו' בגשת בני ישראל אל הקודש, חמש פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה להודיע חִיבתו שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמנין חמשה חומשי תורה ע"כ. וז"ל המדרש שם בא וראה כמה חִיב הקב"ה את ישראל שמזכירין חמשה פעמים בפסוק אחד שנאמר ואתנה את הלוי וכו' מתוך בני ישראל וגו'. הרי לן דחבתו של ישראל נזכרה במנין חמשה חומשי תורה דייקא, ולפיכך פתח כל חומש ברמז לחיבתו של ישראל.

במדבר סיני. במדרש, בג' דברים ניתנה התורה באש

שימים אלו הם תחילת ימי השובב"ם אשר מסוגלים ביותר לתקן החטא ולברר הניצוצין עיי"ש, וכתב עוד אשר גם בימי הספירה צריך לכוון לתקן החטא הנ"ל וגם אז הוא זמן המסוגל לזה כי כן עמ"ר גימ' ש"י, להפך קר"י לש"י, אמנם ההבדל בין ימי הספירה לימי השובב"ם שע"י הספירה אין יכולים לתקן אלא בני עלייה הבאים בסוד ד' לכוין ע"ד האמת והם הנקראים כוכבים, כמו"ש בזה"ק (ח"ג ר"ח ע"ב) על והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים עיי"ש, משא"כ בימי השובב"ם כל אדם יכול לתקן כי הימים בעצמם מסוגלים לכך לפי שאז קוראים פרשיות שמות וארא וכו' שבהם נאמר גלות וגאולת ישראל ממצרים והקריאה מעורר הזמן כמו אז היתה גאולה לניצוה"ק כן עתה. ופירש בזה הכתוב (תהלים קמו ד) מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, ע"ד רמז, דימי הספירה הוא זמן התיקון לצדיקים המכונים כוכבים, וזהו מונה מספ"ר לכוכבים, לכולם, היינו לשאר כל אדם שמות יקרא נתקן זמן השובב"ם מפ' שמות ע"ד משפטים,

(ונתבאר אצלנו בפ' אמור עה"פ תמימות תהייתה).

ולפי"ז י"ל דזה שאמר כאן ואל"ה שמות האנשים, דהנה כאן נכתבו נשיאי ישראל הלא המה הצדיקים, ולהם נקבע זמן התיקון בימי הספירה כנ"ל ולא כשאר אנשים, וסד"א שיש גם הבדל בדרך התיקון בסוד של דברים, לזה חזר הכתוב ואמר שגם הם מתקנים ע"י ז' שמות של מ"ב כשאר אנשים, וז"ש ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם, פי' ואל"ה שמות היינו ז' שמות מ"ב, הן הם השמות שניתנו להם לאנשים המה הנשיאים לראובן וכו', וגם הם אף שנתקן להם זמן אחר מ"מ יתקנו ע"י ואל"ה שמות כנ"ל.

לאפרים אלישמע בן עמיהוד. לכאורה היה לו להקדים את מנשה כי הוא הבכור, וכתב האבן עזרא כי הוא על דרך יעקב אבינו שהקדים אפרים למנשה, וצ"ב מה ענין ברכת יעקב אבינו לכאן, וי"ל משום דכל ענין סידור השבטים איש על מחנהו ואיש על דגלו נמסר להם מיעקב אבינו כדאיתא במדרש (במ"ד ב) והובא בפירש"י להלן (ג) עה"פ באת לבית אבות, ע"כ כתב סדרם לפי דרכו וכוונתו של יעקב.

ובמים ובמדבר, באש מנין והר סיני עשן כולו וגו', ובמים מנין שנאמר גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים, ובמדבר מנין וידבר ה' אל משה במדבר סיני. למה דוקא שלשה אלו, י"ל כנגד ג' מיני נסיונות, נסיון העושר והעוני ויצר הרע, וכן אמרו בגמ' (יומא לה) עני ועשיר ורשע באין לדין לפני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני הייתי יותר מהלל וכו', עשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי וטרוד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר הייתי יותר מרבי אלעזר בן חרסום וכו'. רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי אומרים לו כלום נאה הייתי מיוסף וכו'. ג' אלו נרמזים כאן, באש זה יוסף הצדיק שעמד כנגד יצה"ר אש התאוה, במים הוא העשיר ר' אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו עיירות וספינות בים וביבשה. במדבר כנגד עני כהלל שאין לו מאומה כמדבר, לכן ניתנה התורה בשלשה מקומות אלו.

שאו את ראש. פירש"י כשאו להשרות שכנתו עליהם מנאם. ובאור החיים הק' ביאר שביום זה באחד לחודש השני בשנה השנית הגיע למספר זה מכוון הראוי להשראת השכינה, וזה היה צורך המפקד. וצ"ב למה צריך לזה מספר, ושכנתי בתוכם כתיב מ"מ ומאי נפקא מינה כמה הם. וי"ל משום שיש דרגות קדושה שונות כמו באחד או בשלשה ועשרה ואף ורבה וכיו"ב כמבואר בגמ' (ברכות מט:) ע"כ הוצרכו להימנות כדי לדעת איזה דרגת קדושת השכינה תשרה עליהם.

ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם לראובן וגו'. לכאורה כל זה מיותר דהרי כתיב כבר ואתכם יהיו איש איש למטה וגו', והול"ל תיכף אח"ז לראובן אליצור וגו'. וי"ל עפ"י המבואר בליקו"ת לרבינו מהר"א מזידיטשוב פ' מסעי, וכן כתב זק"ק באגרא דכלה פ' שמות עה"פ ואלה שמות וגו', דהשבעה שמות של שם מ"ב (אבגית"צ וכו' נרמזים בר"ת של אנא בכח וכו') הם מסוגלים להעלאת הניצוצין הנדחים וכו', וזה נרמז בכתוב ואל"ה בגי' מ"ב הוא שמות בני' וכו' ע"כ. והנה דו"ז מרן זי"ע כתב בספרו אור מלא פרשת שמות, דלכך נזכר ענין זה בפ' שמות דייקא, כיון

ואתה הפקד את הלוים. מובא בבעל המורים
הפקד שנים במסורה. הפקד את הלוים, ואידך הפקד עליו רשע (תהלים קט ו), וזה הוא שאמרו אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא על ידי ששנה רשע מלמעלה (צ"ע מקורו ועי' סנהדרין קג), וזהו הפקד את הלוים שנעשו שוטרים, הפקד עליו רשע. תמוה מה ראה על ככה לכנות את בני שבט לוי הקדושים לשוטרים ורשעים ח"ו.

ו"ל עפ"י עובדא שאירע אצל רבינו הק' מוידיתשוב פ"א בעת עריכת השולחן בליל ש"ק עלה הגבאי הממונה לחלק כפות לציבור כדי לקבל שריים מן המרק, והנה איש א' נטפל אל הממונה בטענה שלא קיבל כף, קצף עליו הגבאי והכה בראשו בכף אשר בידו והפטיר הא לך כף, הציבור היה מתמיה על התנהגות זו של הגבאי שהיה איש הגון, נענה הרה"ק ואמר זה האיש הממונה היה איש טוב ורך הלבב אבל משהע שקיבל את המינוי אף שהוא מינוי פחות הערך עכ"ל נעשו מדותיו אכזריות, וכן הוא בטבע כל ממונה ע"כ. ויש לבאר עומק הענין בדאמנות אין הכונה שנשתנה מהות האדם ותכונות נפשו, רק שלצורך תפקידו ניתן לו פתח להעמיד פנים של זעם כדי שדבריו ישמעו אבל בלבו פנימה נשארו מדותיו הטובות, וז"ש אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא"כ נעשה רשע מלמעלה, פ"י נעמלה היינו חיצוניות כלומר מלמעלה מעמיד פני רשע אבל אין תוכו כבד.

והנה עה"פ הפקד עליו רשע וגו' הביא הרב חיד"א בספרו יוסף תהלות על תהלים וז"ל, ראיתי בספר טל אורות כ"י דרושים על התורה להרב עיר וקדיש מהר"ם פאפירש כ"ץ ז"ל (שנזמן לו דרך ערא) שפירש פ' זה שקלל שיפקיד הקב"ה על אויבו נפש רשע שיחטיאנו עד שתתמלא סאתו וכו' עיי"ש. הרי מבואר דזהו לשון פקדון, הפקד עליו רשע. וכן י"ל כאן הפקד את הלוים פ"י לצורך עבודתם יאחזו במדת גבורה בדרך פקדון. ובה מובן מ"ש בזה"ק ריש פ' קרח דהלוים הם מצד הגבורה ותלויים בבניה, דהנה איתא שם בדינה אימא היא רחמי אבלין מתערין מינה, וכן דרך משרתי ד' עם שמדותם חסד גמור עכ"ל לצורך עבודתם דינן מתערין מינייהו ומטילין אימה קצת, וזהו הפקד את הלוים.

איש על דגלו. במדרש תנחומא (במדבר י') איש על דגלו, זשי"ה נרננה בישועתך ובשם אלקינו נדגול (תהלים כ ו), הקב"ה שמו כשמותינו ועשה לנו דגלים שנאמר איש על דגלו באותות. ובילקוט ראובני (פ' במדבר) כתב בשם ספר הפליאה, בכל דגל ג' אותיות מן האבות חקוקים בתוך עמוד של ענן, דהיינו בדגל מחנה יהודה אותיות א"י, בדגל מחנה ראובן אותיות בצ"ע, בדגל מחנה אפרים אותיות רח"ק, בדגל מחנה דן אותיות מק"ב, וכל האותיות מזוי השכינה, ונשאר ה' מאברהם הוסיף הקב"ה י' משמו. העמיד הקב"ה עמוד הענן שהדגלים מסבבין אותו וקבועין בו אותן ב' אותיות י"ה והיה מאיר ביום כשמש ובלילה כירח, ובהם ידעו ישראל בין יום ובין לילה, ואותן ב' אותיות היו פורחין הנה והנה נעים ונדים כל ימי השבוע לפעמים על דגל זה ולפעמים על דגל זה, ובמקום כשמוקדש היום שם היו נחים ולא היו זזים ממקומם עד רגע מוצאי שבת, אז היו כמנהגן לפרוח חוזרין עכ"ל. ו"ל דזהו שאמרו חז"ל (שהש"פ פ"ב בע"ה תוס' ע"ז כב: ד"ה גלא) ודגלו עלי אהבה אל תקרי דגלו אלא דילוגו, כלומר ששמו של הי"ת מודלג מדגל לדגל, וזהו דילוגו עלי אהבה מחמת אהבת הקב"ה לישראל.

עוד י"ל. הנה שמות אברהם יצחק יעקב הם י"ג אותיות כמנין אהב"ה, וז"ש ודגלו' דילוגו עלי אהבה, פ"י שמות הכתובים על הדגלים בדילוג הם י"ג כמספר אהב"ה.

ואלה תולדות אהרן ומשה וגו' ואלה שמות בני אהרן. פירש"י ואלה תולדות משה ואינו מזכיר אלא בני אהרן לפי שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. וקשה דמה בכך אבל מ"מ היה לו להזכיר גם בני משה בניו ממש. ויש להביא מכאן ראייה שגדולה מעלת התלמידים יותר ממעלת הבנים, והטעם משום שהבן נולד לאביו רק פעם אחת, אבל התלמיד ככל שרבו מלמדו ומחמכו בכל יום ויום נקרא כאילו ילדו

מחדש, וז"ש רש"י להלן עה"פ ביום דבר ד' את משה, שבאותו יום שלמדן נעשו אלו התולדות שלו שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.

וימת נדב ואביהוא לפני ד' בהקרבתם אש זרה לפני ד' במדבר סיני ובנים לא היו להם. צ"ב מאי קמ"ל כעת בזה שלא היו להם בנים הלא הוא ידוע מכבר. וי"ל דאלמלי היו להם בנים וטפלי תליא בהו, מן הסתם לא היו נכנסים למקום שלחבת גבוה כזה מקום שאינם מובטחים שיצאו בשלום. ובגמ' (במכות סד) אבא חנן אמר משום רבי אליעזר כל מי שאינו עוסק בפ"ו חייב מיתה שנאמר ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתו, והוא על דרך שביארנו שבשל כך הסתכנו בחיוב מיתה ח"ו.

משפחת הגרשני אחרי המשכן יחנו ימה. הנה סדר הניית ג' משפחות בני לוי בג' רוחות דרום צפון מערב, משפחת קהת ברוח דרום, משפחת גרשון במערב ומשפחת מררי בצפון. יש לומר בדרך רמז, קהת מורה על חכמה כמו"ש ולו יקחת עמים (בראשית ט ו), על כן הוא בדרום, הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה:). מררי מורה על בחינת גבורות כשמים מררי, ע"כ מקומו בצפון כטעם מצפון זהב יאתה (איוב לו כב). גרשון סוד גר הוא בחינת יסוד צדיק כמו"ש בשפת אמת פרשת בהר, ע"כ נקרא גר צדק, ג"ר עה"כ בגימ' צד"ק, ע"כ גרשון ברוח מערב שהוא בחי' יסוד.

ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת. וברש"י אמר משה כיצד אעשה בכור שאומר לו תן חמשת שקלים יאמר לי אני מפדויי הלוים מה עשה הביא שנים ועשרים אלף פתקים וכתב עליהם בן לוי ומאתים ושבעים ושלשה פתקין כתב עליהם חמשת שקלים וכו'. צ"ב מה זה היה להם לישראל שהיו מסרבים לתת חמשה שקלים לפדיון וכל אחד תירוצו עמו אני מפדויי הלוים, הלא ישראל נתבעין למדת תירוצו ברוצן כמו"ש בירושלמי (שקלים פ"א ה"א). וי"ל הנה צער גדול נצטערו הבכורים על הדבר שנלקחה מהם קדושת הבכורה אבל מה יעשו גזירה מלפניו שהחליפם בלוים, אבל אלו הנותרים שמחו שמחה גדולה ובלבם חשבו כיון שלא נעשה בהם מעשה חליפין ממש הרי קדושתם עליהם, לכן השתמשו ואמרו אני מפדויי הלוים, כי אם יתנו חמשה שקלים יעשה מעשה חליפין ואז ברוך שיצאו מקדושתן וזאת רצו למנוע.

ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו. י"ל דאדם הבא אל הקודש היינו לבית מדרשם של חכמים וצדיקים צריך שיבא בכונה אמיתית ללמוד ולעשות, אבל אם בא רק להביט מן השפה ולחונן בראיה בעלמא לא קנה, ואם עוד מוסיף חטא על פשע ללגלג בדרך שחוק על מה שראה ולא הוטב בעיניו זה ודאי עון פלילי וגורם לעצמו ירידה ומסכן את נפשו כידוע על כ"ז מספרי חסידות. ואיתא בספר דברי ישראל להה"ק ממודיעין עה"פ (תהלים מא ז) ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר, פ"י ואם בא לראות היינו זה שאין כוונתו לקבל ובא רק לראות, הנה לבו יקבץ און לו, יצא לחוץ ידבר וד"ל, ע"כ. וז"ש ולא יבאו לראות" כבל"ע את הקודש, פ"י לא יבאו לראיה בעלמא ולהשמיע דברי בלע על מקום קדוש כי יגרמו לנפשמ מיתה ח"ו, וה' הטוב יכפר.

עוד יש לומר, דהנה רש"י פ"י ולא יבאו לראות כבלע וכו', לתוך נרתיק שלו. ויש לפרש הכונה שלא יסתכל בפנימיות וסודות התורה יותר ממה שהותר, כמו"ש חז"ל (מגילה יג) כתוב בספר בן סירה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות עיי"ש. וז"ש ולא יבאו לראות כבלע, פ"י לא תסתכל בדברים הנבלעים בפנימיות ומכוסים ממך כתבון נרתיק, כדי שלא תתחייב בנפשך, כידוע בן זומא הציץ ונפגע (חגיגה יד:).

עוד י"ל, לדרך העבודה, שלא ידלג ויתפוס בפעם אחת יותר מכדי מדתו, כי תפשת מרובה לא תפשת, וז"ש וזאת

עשו וחיו בגשתם את קדש הקדשים וגו' ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו. פ"י כל איש ואיש יקבל על עצמו לפי כחו ומדתו, ולא יבאו לראות כבלע את הקודש, כלומר לא כאדם הרוצה לבלוע הכל בבת אחת שכן לא יהיה לו קיום.

חג השבועות

בחג השבועות מקבלים מדרגת יום א' דפסח ע"י יגיעה עצמית

וחג שבועות תעשה לך וכו'. צ"ב מאי עשייה שייך בחג השבועות דצוה הכתוב תעשה לך. וי"ל עפ"י מה שכתב זק"ה בספריו פעמים רבות ובפרט בספר אגרא דפרקא (אות קצ"ו) וזה תמצית דבריו, וספרתם לכם ממוחרת השבת וכו' במדרש (ויק"ר פכ"ח ג) אמרו רז"ל שבע שבתות תמימות תהיינה, אימתי הם תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. והוא לפלא בעין כל היכן נרמז זה בפסוק וזמא הוקשה לו וזמא בעי לתרץ. וגם מה ענין תמימות השבועות לעשיית ישראל רצונו של מקום, ונ"ל דהנה ידוע דבעולמות העליונים כל המוחין באים כולם כאחד יחד בליל א' דפסח, כמו שהיה בליל צאתנו ממצרים דרך נס שלא ע"י מעשינו, אך להיות הדבר דרך נס מבלי מעשינו לא נתקיים הדבר, אך מתחילין תיכף לספור יום אחר יום ומתגדלין המוחין פעם אחר פעם עד הגיע תשלום כל המוחין ע"י מעשינו בספירה ובימים ויש לדבר קיום וניתן לנו התורה בחג השבועות, ובכל שנה ושנה כך הוא הענין וכו' עכ"ל. ומקור הדברים בפע"ח שער חג המצות (פ"א) ושער הכוונות ענין הפסח (דרוש ג). ועיין בספר אגרא דפסח פ"י פנחס ד"ה בכל מועדי ה' וכו', נאמר מקרא קודש יהיה לכם, חוץ מיזם א' דחג המצות נאמר ביום הראשון מקרא קודש ולא נאמר יהיה לכם, מובן הדבר למשכילים בחכמה, דזה הוא החילוק שבין יו"ט לשבת, דבשבת באין המוחין שלא ע"י מעשינו משא"כ ביו"ט ע"י מעשינו דייקא, אך ביום הראשון דחג המצות וכו' ע"כ נקרא שבת. וז"ש במדרש שבע שבתות תמימות תהיינה וכו', והנה קבלת המוחין המגיעים לו' קצוות נקרא לפ"י רצונו של מקום, ועי"ז שבע השבתות הם תמימות, וז"ש אימתי הם תמימות שישאר הדבר תמים בפרצוף שלם במוחין דגדלות, כשישראל עושין רצונו של מקום (רצ"ל דייקא כשישראל ע"י מעשיהם עושין הדבר, משא"כ בא' דפסח שהוא שלא ע"י מעשה ישראל) ע"כ אמר תמימות תהיינה" שיהיה הויה וקיום לתמימות הוא ע"י ספירותינו, ע"כ ציינו וכו' תמימות תהיינה בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, היינו שע"י מעשי ישראל נעשה הארת המוחין אז תהיינה תמימות בקיום ע"כ.

ולפי זה מובן שציונה תורה וחג שבועות תעשה לך, היות דבחה הפסח קיבלנו כללות המוחין שלא על ידי מעשינו ע"כ הוצרך להזהיר שבחג השבועות אינו כן אלא תעשה לך כלומר נזכה לאורות החג רק ע"י מעשינו ועבודתינו, ויש להוסיף רמז אולי מטעם זה נקרא תיקון ליל שבועות, תיקון מלשון עשייה (כמש"כ רש"י על ויעש אלקים את הרקיע, תיקון על עמוד).

חג השבועות הוא כלי להחזקת הקדושה

וחג שבועות תעשה לך. כבר הערנו לעיל מאי עשייה שייך בחג השבועות. וי"ל עפ"י מ"ש זק"ה בספר אגרא דפרקא (רכ"ו) וז"ל, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ (שיר השירים ב ז). כתב הרמב"ם בבוא לאדם התעוררות אהבת הש"י ירצה לעשות תיכף איזה מצוה ועל ידי זה יעשה כלי לאהבה, וזהו עד שתחפץ, שתעשה לאהבה חפץ וכלי, וכן בנפול עליו יראה רוממות וכיוצא, עיי"ש בדבריו, דהענין הוא דהיראה והאהבה הבאים מהש"י, אם אין להם כלי להתצמצם בתוכו אינם נשארים בקיום, משא"כ כשעושה להם כלי נשארים בקיום. ועיין בס' קדושת לוי (פ' יתרו עה"פ פ' יתרו אל ה') דמשום הכי נקרא חג השבועות חג עצרת, דגדלות היראה והאהבה הבאה לישראל במתן תורה, מצטרף לכלי שישאר הדבר בקיום, כמו הכלי שעוצר את מה שבתוכו, וכן בשעת מתן תורה נתן להם מצוה, הגבל את המשכן בעמ' ד'

תורתן של אבות דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

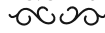
פרשת במדבר

קציר שעורים, שמיד בקצירת העומר בליל ב' דפסח
נעשה הכנה אל חג השבועות כנ"ל. (בני שלשים)

פעם א' בחג השבועות קודם בואו של רבינו הבני
שלשים אל השלחן אשר לפני ה', פלפלו החברים
חסידים ראי' ה' בענין נטילת ידים לאכילה אם הימין
קודם, ועי' בב"י סי' ד' ובמ"א סי' קנ"ח. וכאשר בא
רבינו אל השלחן ונטל ידיו הטהורות, הביטו אחריו
לראות הלכה למעשה ושאל ברמיזה על מה פלפלו
והשבת לו בענין איזה יד קודם לנטילה לאכילה,
ותיכף אחר בליעת הכזית פתח ואמר, בזכירת מתן
תורה בפ' ואתחנן השמר לך פן תשכח את יום אשר
עמדת וגו' ואשמיעם את דברי אשר ילמדון ליראה
אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה, ויש
לדקדק מאי כל הימים וכי יעלה על הדעת שיש ימים
אשר אינו מחוייב בהם היראה, ואפשר לומר דבסי'
רל"א שו"ע או"ח כתב שכל כונתו יהיה לשם שמים
כמאמר המלאך החכם בכל דרכך דעהו, ובכל מה שיהנה
בעוה"ז יכון להנאתו רק לעבודתו ית"ש, ואמרו
חז"ל וכל מעשיך יהיו לשם שמים אפילו דברים של
רשות כגון האכילה והשתיה וכו'. והמצויין במדות
אלה הוא עובד את בוראו כל ימיו אפי' בשעת שבתו
וכו' ואפי' באכילה ושתייה עי' בטור בסי' הנ"ל בשם
רבינו יונה ז"ל, אבל מי שאינו נוהג כן רק שוכח בעת
אכילתו ושאר צרכי העוה"ז, אינו עובד את בוראו
רק חצי ימיו, והנה נט' שחרית מבואר במג"א בשם
הרשב"א ככה שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו,
ולכן הכריע האר"י ז"ל שגם לאכילה יטול ימיו קודם
כי גם האכילה היא עבודה לשמו יתברך, ואם נחלוק
בין נטילה לנטילה מראה שאין האכילה עבודה לשמו
יתברך ויכול להנות כרצונו ח"ו, והבן.

ולזה ילמדון ליראה אותי כל הימים ר"ת אכילה,
וכ"ל הימים מורה ע"ז להיות עובד כל הימים ולא
חצי הימים. ונ"ל השפל אשר לזה אנהנו אומרים
בסיום ברכת הזמון עושה שלום וכו' כמו בסיום תפלת
שמו"ע ודוק. (הקדמת ס' בני שלשים לבנו השמו"ע)

נראה ליתן טעם לשבח למה חג הקדוש הזה נקרא
בכל התורה 'חג השבועות' ובפי חכמינו ז"ל נקרא בכל
מקום 'עצרת', עיין בקדושת לוי כמה טעמים למה נקרא
עצרת. ולי נראה עפ"י מכתב בקדושת לוי פ' בא עה"פ
ואמרתם זבח פסח, למה חג המצות נקרא בכל התורה
חג המצות ובפי ישראל קוראים אותו חג הפסח, דהנה
כתיב בתורה ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים
עגת מצות וכו' וגם צדה לא עשו להם, והש"י שיבחרם
בזה עי' נביאו כה אמר ה' זכרת לך חסד נעורייך וכו'
לכתך אחרי במדבר וכו', היינו שלא אמרו אין נקה צדה
רק האמינו בה' ובטחו בישועתו ולא לקחו רק הבצק
ואפו מצות, והנה פסח שאכלו ישראל בזמן המקדש
על שום שפסח המקום ב"ה על בתי אבותינו וכו', וע"כ
הוא ית"ש קורא בתורתו את החג חג המצות שהוא
ית"ש משבח את נכסות ישראל שאפו את הבצק אשר
הוציאו ממצרים עגת מצות וגם צדה לא עשו להם,
ונכסות ישראל קוראים את שם החג חג הפסח משבחים
להקב"ה על שפסח על בתי בני ישראל וכו' בנגפו את
מצרים ואת בתינו הציל עכ"ל ודפ"ח וש"י.

וע"ד זה נראה לומר כאן, שהקב"ה קורא בתורה
לחג הזה חג השבועות על שם שבועה שבועות תספר
לך שהוא ית"ש משבח ומתפאר בבני ישראל שאמר
ונעשה רצונו שקיימו בני ישראל מצות ספה"ע וזו
השבוע שבתות וטהרו את עצמם והמשיכו עליהם
אורות העליונים להגיע אל חג השבועות, ובפי חכמינו
ז"ל נקרא בשם עצרת"ל על שם מספרו שבג' כת"ר
חכמה"ה בינה והיינו להורות שאנו מודים להקב"ה
שע"י המוחין נתן לנו בליל פסח על ידם היה בכתנו
להמשיכם עלינו בימי הספירה והבן. (אור מלא)

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי חג השבועות [ח"ג]

א. למרות שטבל באשמוורת הבוקר היה רבינו האור
מלא הולך לטבול עוד הפעם לפני התפילה.
ב. רבינו עבר לפני התיבה בשחרית מהאל
בתעצומות וכו' כמו בשאר ימים טובים, ובברכת
אהבה רבה, אחר שאמרו הקהל עד כי א"ל פועל
ישועות אתה, התחיל רבינו לאמרו בעמידה מתחילה
עד כי א"ל פועל ישועות אתה בנעימות ובמתינות,
וסיום הברכה כי א"ל פועל ישועות אמר רבינו בקול
ועמו הקהל בשקט, וסיימו הברכה לפני רבינו כדי
לענות אמן אחר ברכתו כנהוג.

ג. אחר אמירת שיר של יום ואתה הראית, הלך
ממקומו אל ארון הקודש להוצאת ס"ת.

ד. אחר אמירת ויהי בנסוע, י"ג מדות והרבונו של עולם
וכו' במתינות, והעם סיימו לומר בריך שמי, אז התחיל
רבינו בריך שמי עד גמירא בקול רם בהשתפכות הנפש
בבחי' והתרגשות עד שגעו העם בהתעוררות.

ה. כשסיים בריך שמי זימר בעצמו למנוח מזמור
לדוד השמים מספרים (תהלים ט) ברגש ובמתיקות בניגון
ידוע, אחר כך צוה לומר לדוד מזמור לה' הארץ ומולאה
וגו' (תהלים כד) גם כן בניגון איטי, ואחר כך צוה לאחד לומר
ברוך הוא אלקינו שבראנו לכבודו, ושרו בניגון מהיר של
שמחה.

ו. הגבאי אמר ויעזור וכו', קרא לכהן לעלות כנהוג,
רבינו פתח הספר והראה להכהן מקום הקריאה, גללו
את הספר וכסו אותו ורבינו אמר אקדמות עם הקהל
כמנהג העולם, שני חרוזים הש"ץ ושני חרוזים הקהל
בנוסח הידוע והמקובל ובעניניה קדושה, חרוז האחרון
הקדמו הקהל ואחר כך הש"ץ כמנהג, ואז בייך הכהן
ברכת התורה.

ז. כל הקריאה מתחלה היתה נאמרת ברגש והתלהבות
גדולה, וכשהגיע לפסוק וידבר אלקים וגו' הגביה קולו
יותר ובאמרו אנכי קרא בקול חזק ואדיר ומירתת כולא
גופיה, וכך המשיך וקרא את כל עשרת הדברות וסביבו
נשערה מאד איש לא היה לעמוד שם בעת קריאתו,
אשרי מי שראה כל אלה זכר למעמד הר סיני.

ח. לא אמרו ארצך וכו', ומשמשו החזיר את הס"ת אל
ההיכל אף שהתפלל רבינו בעצמו מוסף.

ט. כשסיים ברוך וכו' מוחיה המתים, עמדו כל העם
בשתיקה, ורבינו כיוון כונת העשרים וארבעה קישוטים
והשמות היוצאים מעשרים וארבעה ספרי תנ"ך כמו
שנפסד בסידור ר' אשר ז"ל, ובעת אשר כיוון בהם רבינו
נשמע ממנו תנועות בניגון נוסח זידיטשוב ובהתרגשות
גדולה, וכשסיים היה ניתר ממקומו ומדלג על עמדו בכל
קומתו והכריז בקול חזק כ' ת"ר, והעם אמרו אז כתר יתנו
לך וכו', וכשסיימו אז התחיל רבינו, יתנו לך ה' אלקינו וכו'
כמנהגו בהתלהבות עצומה.

י. מיד אחר התפילה קידש רבינו בביהמ"ד כנהוג
ופרסו מפה אחרת על המפה שהיה מכבר והעלו על
השלחן מזונות אפויים בחלב וחמאה, וגם בצק ממואל
גבינה (קרעלעך), אכל מן המזונות שאפו עם חמאה,
ומן הקרעלעך לקח מעט בין אצבעותיו מן הקצה (כי
נהג במנהג זקינו רבינו הק"י צבי מוידיתשוב ז"ע והוא על פי מ"ש
בשם האיד"ל שביים שחלף גבינה אין לאכול בשר וכו' להיפך ואפילו
סתם גבינה) ואח"כ חלק מן המזונות ומן הקרעלעך לכל
הנוכחים.

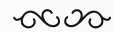
יא. בשנותיו האחרונות נהג לומר דרוש בדרך אגדה
בקידוש זה.

יב. אחר הפסקה בערך שעה אחת נכנס לבית המדרש
לעריכת השלחן של יום טוב שנערך ברוב חדוה ושמחה
ובמהלך השולחן שרו ורקדו יחד עם רבינו, בשעת
הסעודה כיבד לשיר תהלים קפ"טל ס"ח למנוח וגו'
יקום אלקים יפצו אויביו וגו', ובסעודה זו היתה הפעם
הראשונה שהביאו שר לשלחן מאז חג הפסח
הסעודה עד קרוב לזמן מנחה.

לבנימין אביו בן גרעני. נודע אשר ברא
מזכי אבא אף לאחר פטירת אביו מעוה"ז אם הבן
מתנהג בדרך הישר הרי מזכה את אביו בעוה"ז כנודע
ממדרש ממועשה דרבי עקיבא שלמד לבן המת לומר
קדיש ובוה העלה את אביו מדיון גיהנם, ויש לרמוז
בפסוק זה לבנימין אותיות לב"ן ימיו, ורצונו, אם יש
לו לאדם בן הולך בדרך הימני שהוא דרך הישר דרך
קדושה אשר בשם ימין יכונה אז אביו"ל נטריקון
אב"י ד"ן היינו כשדנין את האב בעולם העליון על
מעשיו שעשה בעוה"ז הרי ב"ן הזה גרעני"י פ"י גודע
ומכירת כל המשכונות והמקטרגים שעל אביו ומזכרו
לעוה"ב. (אור מלא)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל
מועד וגו'. והנלע"ד כי תורתנו הקדושה היא
נצחית, ונראה לנו רמז מוסר לכל הדורות על פי מה
שאמרו (ברכות כא) כתיב והודעתם לבניך ולבני בניך
וגו' וכתוב בתורה יום אשר עמדת וגו' בחורב מה
להלן באימה וביראה ברדת וזביע דכתיב וירא העם
וינעו ויעמדו מרחוק אף כאן באימה כו', אשר על כן
צריך האדם להיות בעת לימוד התורה או בעת עמידו
על הדרשה לדרוש או לשמוע דרשה ודברי תורה
בבחי' הזאת באימה וכו'. וז"ש וידבר ה' אל משה'
זה התלמיד חכם ללמד העם, 'במדבר סיני' שיהיה
תמיד באותה בחי' שהיה במדבר בעת עמידו אצל
הר סיני כן יהי' 'באוהל מועד' ביום הוועד באהל של
תורה (שארית יעקב)

מסכת אבות

(פ"ו מ"ב) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר
חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות
מעלבונה של תורה. בספרים הק' דקדקו להבין
מה ענין הבת קול אם אין שומעים אותה, ולולא
דמסתפינא יש לומר פירוש חדש לענ"ך, שהבת קול
היא מסיני, כלומר מנתינת התורה, וחוזרת ומוסרת כל
הדברים שנאמרו אז, כי התורה כוללת כל מה שעתיד
להיות כנודע שהכל נרמז בתורה בחילופי אותיות
וכדומה, וכמו שפירשו בספרים הק' מה שאיתא
בגמרא (ב"ב טו.) על הפסוק (דברים לז) וימת שם משה
משה כותב בדמע, פירוש בערוב האותיות ואחר כך
נתחלפו לפי הענין, ולכן מברכים ברכת התורה נותן
התורה בלשון הווה, כי בכל יום יש נתינת התורה על
ידי הבת קול, והצדיקים ובעלי רוח הקודש שומעים
ויוודעים אבל השאר לא שומעים כי אינם ראויים כי
השמן לב העם ואזניו הכבד (ישעיה ו.)

וזה שאמר אוי להם לבריות, זה אינו מהבת קול,
אלא התנא הוסיף לומר אוי להם לבריות מעלבונה של
תורה שעל ידי זה אינם שומעים את הבת קול היוצאת
מחורב ומוסרת להם את התורה כולה, וכלשון הזה יש
הרבה בזוהר הקדוש ו' להו לבני נשא וכו' (תפוחי חיים)

חג השבועות

והמה באו בית להם בתחילת קציר
שעורים. הנה תכלית ימי ספירת העומר הוא כדי
לטהר ולקדש את עצמו להגיע אל חג השבועות
לקבל התורה הק' כשהוא מזוכר, וימי העומר
מתחילים בהקרבת עומר שעורים ביום ב' דפסח
וסיומם בחג השבועות שבו מקריבים שתי הלחם,
ועוד בהתחלת ימי העומר בהקרבתה נעשה הכנה
אל חג השבועות, וזה והמה באו ב"ת לחם היינו אל
הקרבת שתי הלחם שבחג השבועות עוד בהתחלת

המשך דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ההר, לא תגע בו יד וכו', ומצות פרישה, ועי"ז נעשה בחינת כלי ליראה ואהבה שהשיגו עי"ז, והוא הנרצה אחר כל מועד יום אסר"ו חג, לעשות איסור וקישור להאור הנשפע לישראל בחג, ע"כ אסרו בגי' או"ר כלי עכדה"ק.

ולפי"ז י"ל הכונה חג שבועות תעשה לך, דאחרי ימי הספירה זוכים להגיע לבחי' אהבה ויראה, אבל צריך לעשות כלי כדי שיהיה להם קיום, וזהו חג שבועות תעשה לך, עצם שביית ה"ט הוא מעשה המצוה ועשיית הכלי להחזיק את היראה שקבלנו בימי הספירה.

מנהג ישראל לאכול בשבועות בשחרית מאכלי חלב

מנהג ישראל לאכול בשבועות בשחרית מאכלי חלב כמבואר ברמ"א (או"ח תכ"ח), ונראה ליתן טעם למה דייקא בשחרית ולא בליל יו"ט, הנה זק"ק כתב **בני יששכר** (מאמרי חודש סיון מאמר ד אות ה) רמז למאכלי חלב המורה על חסד ע"ש הכתוב (תהלים צב ג) להגיד ב'בקר חסדך ר"ת חל"ב, ולכן נהגו בזה דייקא בבוקר עכדה"ק. ויש להוסיף

עוד טעם לפי מה שכתב המטה משה (ח"ה תרצ"ב) שיש לזה רמז מן התורה שנאמר (במדבר כה כו) מנחה ח'דשה ל'ה' ב'שבועותיכם ר"ת חל"ב, א"כ ודאי שזמנו בשחר ולא בלילה שכן זמן הקרבת המנחה דשתי הלחם הוא בשחר.

נעשה ונשמע אמרו כאחד – במסירות נפש
נעשה ונשמע אמרו כאחד. ומה הרבותא בכך שאמרו כאחד הרי הכל נעשה שם בדרך נס. וי"ל הכונה שאמרו נעשה ונשמע בכוונה אמיתית ומסירות נפש כדרך שאומרים אח"ד בפסוק שמע ישראל בק"ש, וז"ש נעשה ונשמע אמרו כאחד כמו אחד.

לפני מי אתם מטהרין

לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם, (יומא פה: וגיסת הירושלמי ומי מטהר אתכם). בספר אור מלא לדו"ז זיע"א פירש דקאי על יום הכפורים הנקרא מי"ע ש"ש עולם הבנה נ' שערי בינה, ופירש לפני יום הקדוש הנקרא מי"א אתם מטהרין צריכין אתם לטהר את עצמכם, ואחר כך מי מטהר

בינה לעתים

דברי מוסר והתעוררות בעניני השעה

מתוך דרשת כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"ק פ' בהר בחוקותי בבית מדרשנו

הכל נותנים את דעתם ומתבוננים על אודות האסון הגדול שאירע לעם קודש ביום קדוש ובמקום קדוש ובודקים בחורים ובסדקים לפשפש במעשינו על מה עשה ד' ככה ומה עלינו לתקן וכיו"ב, וראיתי לנכון להביא גלוי נוסף שלא נדבר עד הנה ולתת עוד הבנה עמוקה על מה שאירע, והוא ממקום אור עליון ולא ממקום חושך ועצבון, כתב רבינו הר"ר יהונתן זצ"ל בספרו יערות דבש ח"ב דרוש י"א וז"ל: **וידוע כי במיתת צדיקים מלאכי השרת רוצים שימות צדיק, ויום ל"ג בעומר הוא הילולא דרבי שמעון בר יוחאי כי מת אז והיה למעלה הילולא הנערה באה אל המלך, וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו יום ההוא לשוב בתשובה כי זכות רבי שמעון בר יוחאי מסייעת להבא ליטרה ולא לבלות זמן בעוונות הרבים בהבלי עולם אשר הוא לצדיק לצער, על כל פנים מלאכי השרת רוצים במיתת הצדיק כמבואר בגמרא כתובות אראלים ומצויקים תפסו בארון הקודש עכ"ל.**

הנה נגלו לנו כאן תעלומות ממסורת דמלכא שמלאכי השרת רוצים במיתת הצדיק, ופשר הענין הוא עפ"י מה שאמרו בגמ' (מו"ק כה:) רוכב ערבות שש ושמוח בבא אליו נפש נקי וצדיק, ומלאה"ש רוצים לשמוח את בוראם ע"כ הם חפצים במיתת צדיקים להעלות ולהביא אל כסא הכבוד נפש נקי וצדיק כי בזה רוכב ערבות שש ושמוח, והנה אלו הם דברי אלקים חיים אם כי שכל אנוש אינו מסוגל להבין פשר הדבר, דבו בזמן שבני ישראל אבילים על נפשות קרוביהם שנסתלקו באותה שעה יש שמחה לפניו ית' וכדכתיב (תהלים סו ח) אבי יתומים ודין אלמנות אלהים במעון קדשו, והנה מעון הוא רקיע עליון ומבואר בגמ' חגיגה יב: מעון שבו כתות של מלאכי השרת שאומרים שירה בלילה כו', היינו ש'מעון' הוא מקום שמחה וכמו"ש בגמ' (כתובות ח.) אפוש שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו, וז"ש הכתוב אבי יתומים ודין אלמנות אבל באותה שעה אלקים במעון קדשו ויש שמחה לפניו כנ"ל.

ומצינו במיתת בני אהרן ב'פ' שמיני ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן, ופירשו בזה דבר ד' אל אהרן הוא כך, בקרובי אקדש פירוש מיתת נדב ואביהו ביום זה גרמה למעלה לפני הקב"ה קידוש ה' ונתגדל כבודו כביכול כפירש"י ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי אל תקרי בכבודי אלא במכובדי, אבל לעומת זה ועל פני כל העם אכבד למטה בתחתונים ענין זה הוא כבד מנשוא ואין אותו יודע פשר דבר, ולפיכך וידם אהרן. ויה"ר מלפני הרופא לשבורי לב שירפא במהרה שבר בת עמו ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו ונזכה במהרה שיתקים בנו הכתוב אז יקוצו וירננו שוכני עפר בב"א.

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

עובדות וסיפורים מאת רבוה"ק בחג השבועות

פעם אחת כשהאיר היום בחג השבועות נכנסתי אצל מורי ז"ל דודי הקדוש **רבינו מהרצ"ה מזידיטשוב** והוא לא ראה שנכנסתי, ושמעתי שהיה הולך כאן וכאן והיה בוכה ומבכה לפני קונו, והיה שם על החג לערך ארבע או חמש מאות אנשים, ואמר אפשר שזה העולם שלח לי הס"מ ימ"ש להדיחני מעליך, והיה בוכה בדמעות שליש חוס וחמול על נפש העני הזה שלא אדחה מאת פניך, והאריך בדברים ואחזני חיל ורעדה ופתחתי הדלת ונסתי, (זוהר ח"י סוף בראשית)

תפלתו של רבינו **[מהר"א מזידיטשוב]** לא היתה בצעקות וקולות כי אם בנעימה קדושה באימה ביראה ברתת ובזיעה, ודבור שיצא מפיו היה בקדושה ובטהרה בפחד ובמורא ויחרד כל העם אשר בבית מדרשו, ואין צריך לומר כשקרא את פרשת עשרת הדברות בחג השבועות או בשבתות שקורין בהם עשרת הדברים אז היה נורא על כל סביביו, וכל העם עמדו כנדהמים כאלו נתבטלו חושיהם, קולו היה חוצב להבות אש וממש נפשו יצא בדברו עד כדי בטול מן המציאות, וכל כך גדולה היתה ההתרגשות של השומעים עד שהיה עובדא בחג שבועות אחד בשעה שאמר רבינו את פיוט אקדמות קודם קריאת התורה מה שהיה מעין פתיחה לקריאת הפרשה עצמה, נתלהב רבינו כל כך עד שאחד מגדולי תלמידיו הרב ר' קאפיל זצ"ל שזכה עוד להכיר את מרן החוזה מלובלין ז"ע פתאום כהו עיניו מראות באמצע הפיוט מפני ההתרגשות הגדולה שתקפה אותו גם הוא, ורק אחרי שכלה רבינו את כל הקריאה חזר אליו מאור עיניו, אחר התפלה כשספר המאורע לרבינו אמר לו רבינו שבא לו זה מפני שנקשרה נפשו בו והוא עבר אז דרך חשך ענן ופרעל שבמעמד הר סיני ועי"כ חשכו עיניו לפי שעה. (פאר יצחק)

סיפר מהר"ג רבי משה וייס ז"ל מירושלים עיה"ק תלמיד רבינו האור מלא, פעמיים בשנה היו הדרכים עמוסות בעגלות ובהן חסידים רבים מכל קצוי הארץ משתוקקים להגיע לשבות במחוז חפצם - העיירה קוסון במחיצת הרבי בעל **האור מלא** צוק"ל הי"ד. ומדוע פעמיים בשנה? המשיך ואמר, היו אלו שבתות פרשת יתרו ופרשת ואתחנן, בהן קוראים בספר התורה את מתן התורה ועשרת הדברות. לכל היה ידוע שאף מי שלא נמנה על חסדי קוסון טרח אף הוא ובא שמה עם כל המוני בית ישראל "שכששומעים את עשרת הדברות אצל הרבי מקוסון מרגישים ממש את מעמד הר סיני כפשוטו" אמר.

סיפר מו"ה ר' חיים שלמה שווארץ: פעם בחג השבועות באו חסידים רבים אל רבינו **האור מלא** ונעשה דוחק גדול בבית המדרש, בשעת השולחן נדחפו הכל לעמוד בקירוב אל רבינו, רבינו רמז בידו שלא ידחקו ולא ידחפו אף ללא הועיל, נענה ואמר, הידעתם מדוע אין לכם דרך ארץ מפני, כי איתא במשנה [אבות פ"ד ט"ז] מורא רבך כמורא שמים, ופירשו בספרים שהמורא מפני הרב הוא כפי ערך מורא שמים של הרב, ומשום שאינו ירא שמים לפיכך אינכם יראים ממני.

סיפר מו"ה ר' חיים שלמה שווארץ מדעברעצין: פעם כשהיה בקאסאן על חג השבועות, ונוהג היה רבינו **האור מלא** שבימים א' דיו"ט אחר סעודת היום היה יושב במרפסת ביהמ"ד והעם העומדים מולו בחצר ופצחו ברינה וריקודים לכבוד היום בשמחה גדולה, באותה שנה היה החום כבד מנשוא ולא רקדו בהתלהבות כרגיל, סיפר רבינו כי אצל זקינו **העטרת צבי** מזידיטשוב היה נהוג שהעם רקדו והנגידים היו סופקים כף אל כף, פעם התעצלו בשעת הריקוד, נענה העצ"ז והכריז 'מי שלא יכה כף אל כף בשנה זו עתיד לרקוד בשנה הבאה, ומיד פצחו ורננו וזימרו ביתר שאת ועוד.